

IN ALLE STATEN

Staten en scholen in samenspel

Staten en Stinzen; statige gebouwen met een rijke geschiedenis. Onderwijs; levende organismen, gericht op de toekomst. Schudt ze door elkaar en je krijgt een verrassend mengsel. Enerzijds is het onderwijs nogal eens verweten dat

het te weinig aansluit bij de praktijk. Sinds een aantal jaren werkt het onderwijs meer praktijkgericht.

JACOMINE HOOGENDAM

Anderzijds wordt bij musea en andere 'erfgoedinstellingen' wel eens te gemakkelijk gedacht aan stoffige, oude gebouwen met een statisch karakter. Dat promoten we natuurlijk ook, omdat we bezig zijn het verleden te conserveren, maar we willen dat ook in het heden uitdragen om te laten zien waarom het de moeite waard is dit cultureel erfgoed te bewaren. Dat kan alleen als je door activiteiten en projecten mensen bij je erfgoed betrekt, en het verleden levend maakt. Dat het onderwijs daar een steentje aan bij kan dragen wil ik in dit betoog uiteenzetten.

Dekema State is na een ingrijpende restauratie in juni 2001 weer opengestaan voor publiek. Een van de doelen was een bezoek laagdrempelig te maken. Hoe maak je dat (jonge) mensen warm lopen voor een verschijnsel dat letterlijk en figuurlijk 'uit de tijd' is? In de afgelopen vijf jaar hebben we samengewerkt met scholen die ons aanbod op een positieve manier hebben verbreed.

Voorbeelden van die samenwerking zijn:

- Drama op Dekema; een project met Tresoar en met de docentenopleiding drama van het Friese Poort College. Meer dan 400 schoolkinderen hebben op een speciale manier Dekema State beleefd met locatietheater van de bovenste plank.

- Tweedejaars leerlingen van de vakopleiding Mode en Techniek hebben verkleedkostuums gemaakt voor kinderen van de basisschool, geïnspireerd door de op Dekema aanwezige portretten. Voor de opleiding was dit aanleiding om de kostuumgeschiedenis te behandelen. Voor ons is deze kleding heel populair bij de jonge bezoekers. Ook zijn de kostuums gebruikt op een school, bij een show van kleding door de eeuwen heen.
- Met kerst is de state versierd door studenten van het AOC van het Friesland College. Ook hier speelde het verleden een belangrijke rol, zowel bij de ontwerpen voor de bloemstukken, als bij de zorg waarmee er in het museum met de objecten omgegaan moet worden.
- Jonge musici van kunstencentrum Parnas doen podiumervaring op tijdens activiteiten.
- Voor een stage hebben havo-leerlingen van het Comenius in Leeuwarden een maquette van de bouwfases van Dekema State en een audio-tour voor tieners gemaakt.

Het is leuk om te zien dat tieners en jong-volwassenen zeer geïnteresseerd zijn in het verleden als zij een actieve bijdrage kunnen leveren aan het vergroten van de aantrekkelijkheid daarvan voor anderen.

Het vergt wel begeleiding, en je moet goed weten wat je wel en niet wilt, en dat duidelijk communiceren met de samenwerkende partij. Maar als je openstaat voor de mogelijkheden van samenwerking, sta je versted van de resultaten en van het plezier dat beide partijen aan deze kruisbestuiving beleven. De nieuwe generatie met liefde voor het historisch erfgoed loopt al rond, je moet ze alleen weten te activeren.

Jacomine Hoogendam is beheerder van Dekema State

DE SCHIERSTINS

Unieke toren en bezoekerscentrum

In Veenwouden - aan de spoorlijn Leeuwarden-Groningen - staat een toren, zoals die nergens meer te vinden is in Nederland: de Schierstins. Een middeleeuws gebouw met een eigentijdse invulling: wisselende en vaste exposities,

concerten, lezingen en een stinzenplanten-

JAAP VAN DER BOON

tentuin. De Schierstins is een van de voorlopers van de staten die zich in Friesland bevinden. Terwijl staten adellijke woningen en landhuizen zijn, is een stins - letterlijk: steenhuis - een verdedigbaar huis, waar voorname families een toevlucht zochten in tijden van gevaar. De Schierstins stamt uit circa 1300.

Schiere monniken

De naam Schierstins is afkomstig van de 'schie' of grijs geklede monniken van het klooster Klaarkamp nabij Rinsumageest. Dit klooster gebruikte de stins in elk geval sinds de vijftiende eeuw als uithof. Daarvoor is de stins, volgens de oude stukken, in bezit geweest van de familie Idszengha.

In de zeventiende en achttiende eeuw wonen voorname mensen in de met aanbouwen uitgebreide Schierstins, onder wie mensen van adel en professoren.

In 1814 is het complex een waar landgoed geworden met een zomerhuis, paardenstalling, boomgaard en park. Na een grondige restauratie in 1965 is de grote zaal een tiental jaren in gebruik geweest voor raadsvergaderingen van de gemeente Dantumadeel en als trouwzaal. Sinds het jaar 2000 kan er weer getrouwd worden in de Schierstins.

Stinzenplanten

De Schierstins is behalve om zijn toren ook bekend om zijn stinzenplanten: een groep uitheemse planten, die oorspron-

kelijk alleen bij stinzen, buitenplaatsen en in tuinen van notabelen groeiden. Meestal zijn het opvallende voorjaarsbloeiërs, die waarschijnlijk aan de Schierstins hun naam te danken hebben. Rond het monumentale gebouw groeien nog diverse soorten, waaronder het haarlems klokkenspel.

Bezoekerscentrum

Sinds de jaren tachtig organiseert De Schierstins sfeervolle concerten, lezingen en wisselende exposities.

Na de verbouwing van de zolderverdiepingen in 1999 is de Schierstins ook een cultuurhistorisch bezoekerscentrum met de permanente expositie 'Ljocht en Skaad'. Met deze tentoonstelling brengt de Schierstins de bezoekers in de wereld van kloosters, kerken, stinzen en staten en stinzenplanten in noord-oost Friesland. In de naar Theun de Vries genoemde lees- en koffiekamer staat een bescheiden uitstalling over deze in Veenwouden geboren schrijver. Jaarlijks is er een wandeltocht rond de auteur en diens Wilt Tjaarda-verhalen en een Theun de Vries-lezing.

Openingstijden: dinsdag t/m zaterdag 13.30 - 17.00 uur
(in de nabije toekomst mogelijk ook op zondag i.p.v. dinsdag)
Hoofdstraat 1, 9269 SW Veenwouden; tel/fax 0511 - 47 29 37;
e-mail info@schierstins.nl; website www.schierstins.nl

Jaap van der Boon is cultureel medewerker bij de Schierstins

ONDERSTEUNING

Museumfederatie bevordert de kwaliteit van de musea in Friesland

Museumfederatie Fryslân is een zich snel ontwikkelende organisatie die een centrale positie inneemt in het museale bestel van Friesland. De federatie levert een essentiële bijdrage aan het instandhouden, ontwikkelen en uitdragen van de cultuur in Friesland. Een team van specialisten geeft advies en ondersteuning bij de professionalisering van musea in Friesland.

MIRJAM PRAGT

De adviezen worden onder andere gegeven op het gebied van bedrijfsvoering, publieks- en collectietaak.

De belangrijkste taken van Museumfederatie Fryslân zijn:

- adviseren en ondersteunen van de musea
- ondersteunen en adviseren van overheden en beroepsgerelateerde instanties
- ontwikkelen, initiëren en coördineren van projecten
- aanbieden van cursussen op verschillende niveaus

De Museumfederatie zit op dezelfde lijn als stichting Staten en Stinzen als het gaat om het behoud en versterken van het culturele erfgoed in onze provincie.

Waar de stichting Staten en Stinzen zich focust op de staten, stinzen en landhuizen, richt de Museumfederatie zich door het ondersteunen van haar ruim 70 leden voornamelijk op de musea in Friesland. Onder de leden zijn zeven staten en stinzen met een museale functie, te weten: Fogelsanghstate te Veenklooster, Dekema State te Jelsum, Uniastate te Bears, Heringastate - Poptaslot te Marssum, 't Âld Slot te Wergea, het Eysingahuis (Fries Museum) te Leeuwarden en het Prinsessehof tevens te Leeuwarden. Ze zijn alle aangesloten bij de stichting Staten en Stinzen.

De diensten van de federatie richten zich op het bevorderen

van de kwaliteit van de musea in Friesland. Een doeltreffend en stimulerend middel hierbij is het keurmerk van het Nederlands Museumregister. Dit register is een maatstaf om de kwaliteit van de musea zichtbaar te maken. Het initiatief van de Museumvereniging en het Landelijk Contact van Museumconsulenten heeft als doel een bijdrage te leveren aan een verantwoord beheer van het culturele erfgoed. De Museumfederatie begeleidt de musea om aan alle eisen van de museumregistratie te voldoen om zo een officiële erkenning als geregistreerd museum te krijgen. Twee staten in Friesland zijn goed op weg om binnen afzienbare tijd aan deze eisen te voldoen.

Daarnaast ontwikkelt de Museumfederatie projecten ter bevordering van de culturele betrokkenheid in de provincie, zowel bij kinderen als volwassenen. Voorbeelden hiervan zijn: het jaarlijkse Museummagazine, waarin allerlei informatie te vinden is over musea in Noord-Nederland (Drenthe, Groningen en Friesland) en in Noord-Duitsland (Ostfriesland, Oldenburger Land en Emsland). Naast het magazine organiseert de Museumfederatie het educatieproject 'Help pake en beppe de vakantie door'. Hierbij krijgen kinderen op vertoon van hun pake of beppe gratis toegang tot deelnemende musea, archieven en bibliotheken.

Meer informatie:

www.museumfederatiefryslan.nl of u kunt contact opnemen met Mirjam Pragt, telefoon 058 - 213 91 85, e-mail info@museumfederatiefryslan.nl

Mirjam Pragt is consultant van Museumfederatie Fryslân

Dekema State
Dekemawei 5
9057 LC Jelsum
mw. J. Hoogendam
tel. 058-257 00 20
dekemastate@zonnet.nl
www.dekemastate.nl

Martenastate
p/a Ljipstrjitte 1
9051 AR Stiens
dhr. Braammeijer
tel. 058-257 66 66
info@leeuwarderadeel.nl

Uniatestate
Tsjerkepaed 3
9025 BM Bears
P. van Gunst
tel. 058-251 92 63
uniastate@hetnet.nl
www.uniastate.nl

Stadhoudelijk Hof
Hofplein 29
8911 HJ Leeuwarden
dhr. en mw. Klemkerk
tel. 058-216 21 80
info@stadhouderlijkhof.nl
www.stadhouderlijkhof.nl

De Schierstins
Hoofdstraat 1
9269 SW Veenwouden
tel. 0511-47 29 37
info@schierstins.nl
www.schierstins.nl

Heringastate - Poptaslot
Slotleane 1
9034 HM Marssum
dhr. A.W. Prins
tel. 058-254 12 31
postmaster@poptaslot.nl

Schatzenburg
p/a dhr. W. Poerink
2e Hogeweg 48
3701 AZ Zeist

Vijversburg
p/a dhr. J. Mulder
Pater Doesburgloane 4
9251 PK Burgum
tel. 0511-46 49 62

De Klinze
Van Sminiaweg 32-36
9064 KC Aldtsjerk
dhr. Snijder
tel. 058-256 10 50
info@klinze.nl
www.klinze.nl

Staniastate
Rengerswei 98b
9062 EJ Denkerk
dhr. M. van der Velde
tel. 058-256 28 11
info@staniastate.nl
www.staniastate.nl

't Aïld Slot
Aïld Slotwei 1-5
9005 NK Wergea
dhr. en mw. Dijkstra
tel. 058-255 31 52

Eysingahuis
Fries Museum
Turfmarkt 11
8911 KS Leeuwarden
tel. 058-255 55 00
www.friesmuseum.nl

Princessehof
Grote Kerkstraat 11
8911 DZ Leeuwarden
mw. K. Wijlens
tel. 058-294 89 58
info@princessehof.nl
www.princessehof.nl

De stichting Staten en Stinzen heeft als doel de bekendheid van de staten en landhuizen rond Leeuwarden te vergroten en het bezoek te bevorderen. Daarnaast wordt gestreefd naar een klimaat waarin behoud en beheer vanzelfsprekend is. In het project 'In Alle Staten' werkt de stichting samen met de eigenaren/beheerders om deze doelen te verwezenlijken. Stichting Staten en Stinzen. Postbus 137 8900 AC Leeuwarden, telefoon 058 - 266 66 17, e-mail info@statenstinzen.nl website www.statenstinzen.nl Redactie nieuwsbrief: Rita Mulder-Radetzky, Tom Sandijck en Rienk Terpstra. Ontwerp Invorm. Fotografie: Hester Postma, Rienk Terpstra, Jaap van der Boon, Jacomine Hoogendam en Henny Post.

Berichten van het bestuur

Vrijdag 7 juli 2006 was een belangrijke dag voor onze stichting en voor het vorig jaar gestarte project 'In alle staten'. In de passende ambiance van de Schierstins in Veenwouden ontving gedeputeerde Anita Andriesen uit handen van de auteur drs Rita Mulder-Radetzky het eerste exemplaar van de brochure 'Staten, stinzen en stadshuizen in en rond Leeuwarden'. Daarnaast stuurde ze de website 'de lucht in' en ze bekeek met de genodigden de kersverse promotiefilm over de Friese staten met beelden van Dekema State, het Poptaslot, de Schierstins en Uniastate. Een stinzengebakje completeerde de geanimeerde bijeenkomst.

SIETSKE INBERG

Plannen voor de toekomst

Voor de komende periode staat er weer veel op stapel. De plannen zijn wel wat aangepast. Zo blijkt dat de verdere invulling van de website, de distributie van de brochure en de promotie in het algemeen meer tijd kost dan was voorzien. Verder is er een subsidie-aanvraag de deur uitgegaan voor uitbreiding van het project met de staten in Zuid-Friesland, met Heerenveen als centraal punt. Ook staat een uniforme bewegwijzering naar de staten op het programma.

Wandelen

Onlangs is een boekje verschenen met wandelroutes langs de Friese staten. In het boekje, geïllustreerd met kaarten en foto's, zijn dertien routes opgenomen tussen de 3 en 9 kilometer, waaronder zeven rond de staten die meedoen aan het project 'In alle staten'. Naar verwachting zullen de routes extra bezoek opleveren.

'Wandelen langs Friese Stinzen en Staten', Louise van Delden en Piet Vogelaar. Uitgeverij Buitjes & Schipperheijn, Amsterdam. ISBN 90 5881 238 3.

Sietske Inberg is secretaris van de stichting Staten en Stinzen

Exemplaren van de brochure zijn nog verkrijgbaar bij het Monumentensteunpunt. Het adres vindt u hierboven. Voor staten met een verkooppunt is de brochure gratis, andere belangstellenden betalen € 1,50 per stuk.

